

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Ó-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint kétszer, u. m. Vasárnap és Csütörtökön. Ara évnegyedre 3 ft
o. 6. Hirdetési ár: soronkint 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a ki-
adó-hivatalnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL:

Közép-utca, 381N J. könyvkereskedése.

× (D) Szemle. Már-már oda jövünk, hogy hinnünk kell kombinatióink alaposságának, midőn az események apránként oda fejlenek, a mint azt szintén előre következtettük.

Mikor Napoleon a villafrankai békeelőzményeket aláírta, Ausztria barátai örvendettek ennek diplomai vívmányán, elenei pedig élénk hangon kárhoztatták Napoleont, hogy az olasz kérdést elárulta, a francia vért fényes frásisért, s szinte csak harci kalandvágyért, vagy legfeljebb azért vesztegette, hogy Ausztriát barátságába vonja Poroszország vagy Angolhon ellen szándéklándó fellépése érdekében. Az angol lapok, német lapok már egy osztrák-francia alliancieről, a rajnai vidékek megtámadásáról, angol-francia háborúról, az olaszok az olasz nemzet elárlásáról beszéltek stb.

Mi már akkor, tekintelve véve a helyzetet és történelmet, a legnagyobb határozottsággal azt állítottuk, hogy Napoleon Angolhon ellen semmi esetre fel nem léphet, mert nagybátyja példájából tudhatja, hogy egy ily fellépés őt megbuktatná; az olasz kérdésre nézve pedig azt mondtuk: Napoleon egy óriás gépkereket indított meg, melyet — míg fogantatja kezében volt — teszése szerint szabályozhatott vala, de az európai diplomata féltékeny lett az ő dicsőségére, s Napoleon hogy elég legyen az érzékenységeknek, a sebes forgásba indított gépkereket hirtelen elbocsátá, tudván, hogy az a rendes erőmúti következetesség szerint is éppen úgy elforog magától, s éppen ott fog megállapodni a hol ő akarta. Ha Napoleon az adoma szerint Pesten tétet játsza kretával mérte ki a labdák útját, s így biztos lökései által mint nagy tekejátékos tűnt fel: ugy az olasz kérdés óriás pergettűjén ő fordított, s tudta, hogy a golyó az általa feltett számon fog megállapodni, bármint ámulatban tartsa környeztetét amannak forgatása alatt. Szemben az európai lapok legnagyobb részének akkori állításával nekünk úgy jött, hogy az olasz kérdés kerekének biztos számítás szerint kell legörögnie, vagy feltartóztatás esetében ha erős lenne a feltartóztatás, akkor a kerekfőg szakát vetni, s darabja pusztítólag, rombolólag hullani Európa egy nagy földterületére.

Elmondottuk mindezeket, s most újabb felemlítjük, mert az olasz kérdést újv óta oly stadiumba látjuk átmenni, hol előfeltételünk teljesleg igazolva lenni látszik.

Napoleon szerencsésének kulcsa ott van, hogy ellenlábosai szintoly szilárdan ragaszkodnak védett igényeikhez, a mily titkon de biztosan halad ő céljai felé.

Ha mindjárt a villafrankai béke aláírása után a pápa elismerte volna, hogy Napoleonnak igaza van, midőn Romagna népének szabad intézvényeket, s világi kormányzást sürget, ha megkezdvén azonnal reformjait, s Ausztriát is ezen iránynak megnyerné, egy tervezett olasz conföderatio előre állott, egyszerre szaván foghatta volna Napoleont, s mint feje az új conföderationának Ausztriával és Nápolylyal egyetértve, mindig kezén tartotta volna Olaszország sorsát.

BORONKAI MARGIT.

Történeti regény.

(Folytatás.)

— Az elhunyt nem szenved — szolt Anna — pora a sirban érzéketlen, lelke az egekben boldog; de szenvednek az élők utána, kik többé a barát, a szerető lélek arczát soha sem láthatják. Nincs búlelet, mely az elhunytak utáni fájdalmat leokoskodni képes legyen, csak egy hit teszi eltűrhetővé a szenvedést, egy hit, hogy ott fenn ismét találkozunk.

A hölgyeket újból elfogá a fájdalom, de bánatuk sütni olvadott fel kiomló könnyeikben. Jó hogy a végzet a nő gyöngédebb szívéhez mellé teremté az érzelmek könnyebb kiűrését; vannak sorscsapások, melyeket gyöngéd alkatuk meg nem bírhatna, ha azoknak mérgét a köny magában nem olvasztaná fel.

Jármy jól tudta, hogy a vigasztalás, s a szó csak élénkíti a fájdalmat, s leginkább enyhül az a kisirt könnyekkel, de ő maga is mélyen tépő fájdalmat érzett elrejtve szívében egyik legkedvesebb barátja, s a hon egyik legszebb reményű fiatal bajnoka elvézése felett; elhagyta tehát, hogy a hölgyek is mint ő csendesen emészték fel saját fájdalmaikat; s a kocsi rőbogott tovább, a lovak patkója egyhanguan verte a kemény utat a csendes éjben.

IV.

Borbély György avatott közbenjárása folytán a fehérvári várörizet feladta magát. Spinoza magyar fedezet alatt csapatjaival együtt kivonult az országból.

E perezén tul Székely Mózsos hadjárata diadalmenet volt. Az ország minden várai s helyőrségei résznél hódoltak, résznél csatlakoztak hozzája.

Básta a nélkül, hogy csatát kísértsen, kifutott az országból, vezértelenül hagyván a várakban szétosztott ausztriai fegyvereket. Nem lehet ez ember tetlen elszaladását egyeztetni azon bánásmóddal, melyet később a nem általa levert forradalom után mindazon városokon és népeken elkövetett, kik az ő példájára fegyvereket elhanyagáltak Székely Mózsos előtt.

Básta kifutott, s védtelen hagyta a német pártot, melyhez akkorban a széky nemzet nagyobb része is tartozott, s megszállása által ellentállás nélkül engedte Székelynek a diadal terét.

Az elsanyargatott nemzet, még egyszer új életre serkene.

Az egész magyar főnemesség és nép részt vett a csatákban, s a székyek legnagyobb része is meghódolt nemzetük leghebbe fiaának.

A török zultán megküldte Székely Mózsosnak a törvényes fejedelmi jeleket és okiratokat, s ő a fejevári csata után azonnal Erdély fejedelme és a székyek grófja lett.

A havasalföldi vajda, ki szintén Rudolf védrasága alatt állta, a török és erdélyi szövetséges hatalmak közé szorulván, Székely Mózsossal békepontra lépett; maga Rudolf császár is leküldte követeit, s Erdélyt kitűzött feltételek mellett hűsének átadni vállalkozott, de feltételeit Székely Mózsos nem fogadta el.

Beszélytünk hősei ezalatt Fehérvárt mutattak.

Borbély Györgyre bizatván azon környék főparancsnoksága, hadtestének parancsnokai között voltak Jármy és a Boronkayak, kik által feladatuk, a szomszédos apró erősségek megvívása s lefegyverzése, sütkérel oldatott meg. Fehérvártól levén ezen hadtest főhadiszállása, a néplázadásokkal s portyázó hadsapatok fenyegetéseivel még folyvást összekötött hadiállapot közt nagyobb biztonságot nyújtott az akkori viszonyokhoz képest jól megerősített Fehérvár, mint az ellentállásra kevésbé alkalmas Enyed, hol békés időben a Boronkay család rendes teli laká-

A főhatalmi méltóságot sértve látták az által, hogy egy forradalmi tén álló nép kívánatait teljesítsék, holott ebben semmi lealázó nem lett volna, midőn tudva volt, hogy itt nem a nép forradalma, hanem a francia politika tekintélye gyakorol kényszerítést.

A reactio mindig a reform diadalát segíti elő, ha erőben ezzel nem mérkőzhetik; sőt minél felebb fokoztatik a megtagadás, annál felebb fokozható a követelés, s annál nagyobb ennek diadala.

Ezen igazság tűnik ki az olasz kérdésben. Még tavaly lehetett volna egy oly olasz conföderatio, hol a tulbefolyás nem Szárdiniára lett volna. Most egy hatalmas rőpirat megpendíti az eszmét, hogy a pápai méltóságot nem feltételezi a világi bírtok nagyobb vagy kisebb volta. Ő az erkölcsi élet fejedelme. Ő hatalmasabb lesz, ha a szellemi világ élén áll, hatalmasabb s nagyobb lesz, ha a katolicus fejedelmek által tartatik fenn főpapi fénye, s már analógiaul van felmutatva a francia clerus fényes állása, melyen mit sem változtatott az, hogy ősi bírtokainak jövedelme helyett most az állam által fizettetik. És im a békecongressus valószínűsége háttérbe szorul, mint-hogy ennek lehető üdvös határozatát az illetők semmi kibékítő engedménye nem biztosítja, az olasz kérdés kereké gátolatlanul forog, s hol fog az megállapodni? Ott a hol a nemzet akarja; s a mit sem az angol, sem az orosz, s többé a francia is csak szinleg sem ellenéz: a Szárdiniába leendő békebelezésen. Igen! Olaszhon egységének legfőbb gátja volt a pápa világi suverainitása, most az eszmék e gátnak rohantak, s annak lerontásával lehetővé válhat Közép-Olaszország békebelezése. Ezt mi szinte bizonyosnak látjuk azon esetben, ha a congressus csakugyan elmarad. Sőt miután Nápoly- s Sicilia új királyára sem az angol sem a francia tanácsok nem hatnak, megtörténhetik, hogy az olasz forradalom megkísérli az utolsó Bourbon uralom megzavarását is. A nápolyi kormány igaz, hogy készen tartja fegyver erejét határa szélein a lehető forradalmi beütések ellen, de kérdés ha szembe szállhat-e majd, ha a pápa világi hatalma meggyengül?

Ez a dolgok egymásutánja, mit a józan ész könnyen beláthat, ha azon mit sem engedő magatartást fontolóra veszi, melyet azok követnek, kiknek hitelre vannak felírva az olasz kérdés fejleményei.

És a dolgok talán itt sem fognak megállapodni. Előttünk a boroszlói találkozás a porosz regens-herceg és orosz czár között úgy tűnt fel, hogy annak titkolt célja közt ott kell lenni az oly fontosá vált német kérdésnek is. Egy ily nagy olasz reformot nyomban kell követni a német reformoknak is, mert a két nemzeti mozgalom az utóbbi században mindig karoltva járt. Ha a német lapok magatartását tekintjük, azonnal állítjuk, hogy a németegység kérdése sokkal mélyebb gyökeret vett, hogysem azt egy könnyű szellő kitépesse.

Nagy összeköttetése van a német kérdésnek a keleti olyégtővé vált kérdéssel. Ez utóbbit nehezen lehet addig megol-

dani, míg a német kérdés megoldva nem lesz. Ezt most mi állítjuk legelőbb, de ezen állításunkra mély diplomatikai alapot látunk.

Keleten a statusquót mindaddig fenn kell tartani, míg Németország vagy szorosabb szövételkezés, vagy éppen az unio által erejében nem egyesítettik.

És ezt abból következtetjük, mert kelet sebet már-már csak az ozmán birodalom felosztásával lehet begyógyítani, oda pedig Franciaország és Anglia mellé még egy erős Németország kell, hogy ez osztályban ne Oroszországa legyen az orosz-lán rész.

Mi azért, habár sokan, sőt mondhatni általánosan úgy vélekednek, hogy az olasz kérdést mindjárt a keletinek kell követni — mi azt hisszük, hogy ennek végeldöntését a német kérdésnek kell megelőznie. Franciaország, ha lehet kiterjesztendi határait Szavoyánál az Alpokig, Németországa felé a Rajnág, Németország vagy szorosabb conföderatióban, vagy valamelyik főhatalom hegemoniája alatt megerősíti magát, és ekkor hasonló erő foghatna a keleti „beteg ember” hagyományán osztozni.

Ezen véleményünkre nézve fontos időjelenségnek tekintjük azt, hogy a la Guerouinière rőpiratával éppen egyszerre s hasonló betükkel s kiáltással, s a „Nord” állítása szerint hasonlóan felsőbb sugallatból jelent meg egy más rőpirat „De l'Allemagne avant la congress” (Németország a congressus előtt) cím alatt, mely Napoleon Lajos irományaiból egy idézetel kezdődik, s melyben bebizonyítani törekszik, hogy minden egy fajú népség köteles magát egy hatalommá egyesíteni, s hogy Németországa nézve egy mint Olaszországa — utótt az egyesülés órája. Az eisenachi programot mint olyat állítja fel, mely magában foglalja Németország valódi haladását, s állítja, hogy egész Németország reménye Poroszországon csüng, mely ezen előhaladást zászlójára felírta.

Ha az eszmék előhaladását tekintjük, látjuk, hogy az események folyamának medre ki van mérve, az élénk figyelem jól kijelölheti azoknak vonalait. Sok mindent legalább egy időre meggátolhatna az engedés, míg az ellenszegülés csak siettetni látszik az eredményt. Anyi tény, hogy ha a congressus elmarad, úgy az időszaki béke megszürlítését nehéz kétségek alá lehet vonni; s ha a nagy hatalmak együtt nem sselekedhetnek közegyetértéssel, cselekedni fognak külön s döntend az egyetértők nagyobb része.

Immediat bizottmány. (Vége.) Ha áll is elméletileg, hogy egy bizonyos jószág eladási ára, akkor, midőn az eladás történt, megközelítőleg kifejezi annak jövedelmét: de ha több ily eladási esetből minden vidéki jószágokra történik következtetés, több helyütt nagy lesz a csalódás, és így az egyenletlenség.

Nehéz elválasztani és megkülönböztetni mind azon indokokat, melyek a jövedelmi arányon kívül az eladási árra befolytak, így a személyes indokok, mint p. azon pretium affectionis,

szá volt. — A mellett, hogy Boronkay anyáról árván maradtot leányát különben is mindig szerette közelében látni, a Fehérvárra költözés fő oka éppen e hely legnagyobb biztossága volt.

Horváth már az apahidi eseményes napon, midőn Toldalagi elfogott, csatlakozott Boronkay terveihez, s azután mostanig mindig egy hadsereg élén állottak. Így ő is most szintén Fehérvárról mulatván, leányát a kedves Annát, szintén Fehérvárra szállásolta el, ugyanazon épületbe, hol Boronkay családja is szállva volt. Így az atyafias család, mint egy háznéppé alakulva várt itt azon szempillantásra, míg a baba ege annyira felderül, hogy esendes bírtokaikba visszatérhessenek.

Rudolf békeajánlatát, Ráduly vajda letett hűségeskítje annyira biztosítani látszának ez ügy diadalát, hogy Jármy Miklós Margittal mátkagyűrűt cserélni, s a nászra egy havi határidőt tűzni nem kétkedtek.

Margit, kinek szívében több volt a hűség mint valódi érzelm, most midőn Lódi pártját megalázva, Jármyékát pedig a diadalok mámorától föllekeltetve, s babérral halmozva látta, szenvedélyesebb szerelemre gyult Jármy iránt mint valaha.

A nemzet fiainak közös lelkesültsége s felvidámulása maga után sodorta a nőnemet, s köztük Margitot is.

Valamely nemzet politikai sorsát leginkább meglehet ismerni fiatalasága arcairól s módjáról, sőt az észlelő leolvashatja még azt is onnan, hogy nemzetük minő kormányformát kíván? Az ifjú arcon nincs még tetetés, az mindig kifejezi a mit a szív zarámban, más részről simulékony jelleme belemelkedve némely formákba, melyek az államélet után módosítják az egyéni élet irányát, a kifejezés tetteiben, modorában, biztos következtetést enged az állam sorsára. Ha látod emelt fővel, ragyogó arccal, fénylő szemmel; de melyet nem a mámor fényesít; tisztán de nem tulzó fényűzéssel ültözve; egymással melegebben barátokozva, s bizalmasan

közlékenyül társalognva az ifjúságot; tudhatod hogy államukban ők és atyjai cselekszenek; s a kormányzás megszívva levén a nemzettel magában a közvéleményt egyesíti.

Ha látsz mámorosan s vadul dorbézoló ifjúságot, piperkőz és elpuhult uracokat, s mellettök halvány, sápadott és néma arczokat tiszta de bánatos szemfényével — tudhatod, hogy békületlen nép közt vagy.

Ha látsz pénzen kapó, s tudományos kérdésekkel a kenyérkereset érdekében foglalkozókat, csöndes kedélyű, nyugodott arcu, hideg, önző ifjakat, kiknek viseletök tiszta, de keresetlen, inkább pongyola, arczuk inkább esélyes mint lelkes, és szemök inkább elmélyedő mint kisingárgó: ők egy özpontosított, de jót akaró, s a népet kiemelő és boldogítani vágyó alkotmánytalan kormányzás alatt élnek, hol őket nem a köz, hanem az egyéni érdek foglalja el. És így tovább. Erdély ekkori ifjúsága az első sorába tartozott, s lelkesülve levén ők lelkesíték a nőnemet is magok és ügyeik iránt.

— Annám! — szolt egykor Margit Horváth Annához, a két család folytonosan együtt levén, — gondolod-e hogy anyád elrabolt gyűrűjét, melyet egykor Lódi viselt, és én öröngő eszelőséggel tőle elfogadtam, előtted még kedves lehet?

— Soha! soha! — szolt a szende Anna, — anyám emlékéhez több kegyeletes érzés köt, mintsem hogy szükségem volna azt beszennyezett ereklyékkel őzeni.

— Ugy neked nincs szükséged az elor-zott gyűrűre? — kérde Margit.

— Semmi esetre, — válaszolt Anna.

— Jöjj hát kedvesem, dobjuk a Marosba.

Anna megölelte a megtért Margitot, s lelkesülve így szóla:

— Lelekem egy elveszett kedves reményét visszahoztad Margitom. Ismét szeretlek, mert mostani szándékom által reményt nyújtál nekem, hogy Jármy nem fog csalatkozni hűségébe helyezett bizalmában.

(Folytatás.)

mi rendesen az eladásoknál — kivált hazánkban, hol oly nagy a birtok iránti előszeretettel, — nem csekély tényező. De ki fogja bizony elválasztani a föld becséből az épületek értékét, a szebb összesített alakot, vagy feldaraboltságot, a helységtől messzebb vagy közelebb fekvés által előállított teljesség, árulkodás, — kivált oly nagy telkekben, mint hazánk alföldjén; — a mellékel jövedelmek, p. regálék stb. minő értékreszt képviselnek? Fog-e kellőleg kipuhatolható, vajjon az alapul felvett jöszágtestben minő értékarányban álltak egymáshoz a szántóföld, kaszáló, erdő, legelő, vagy a dűllők minősége? Vajjon az eladott jöszág jobb vagy rosszabb trágya erőben volt-e, mint a vidéken általánosan felvehető?

Ha pedig a különböző miveletű és minőségű földekre szétvettük az ár: ki mondhatja meg, minő arányban történjék a szétvétel? minő időszerűsége a földért eladások vétessenek fel? nem fognak-e éppazon idő szerintiek felvételhetni, midőn rendkívüli körülmények — mint p. nálunk a keleti háború, és az európai rossz termések által rendkívül emelkedett életpárok — befolyása alatt — nagyobb részt — túlságázott áron történtek eladások?

Minő birtoktestek szolgálatának számítási alapul, nagyok-e vagy kisebbek? „Ausztia” itt oly elvet mond ki, mely — ha elfogadjuk — bizonyára az ugys nagyon terhelte közép, és különösen nagyobb birtokosokat tönkre tenné; t. i. hogy az érték kiszámításánál a közép urbéri birtokoknál tett eladások vetessenek fel alapul.

Az, ki csak kissé is forgott a földmívelés körül, ki csak messziről is ismeri a földmívelési viszonyokat: be fogja látni ezen alpnak végtelen hiányosságát és káros voltát. Ha Ausztriában az angol farm-rendszer divatoznék, úgy helyes alap lenne: de itt, hol nagyobb népesség és különösen egy nagyszámu — elegendő tökével ellátott — közép földmívelő osztály kiképzése szükséges még arra, hogy a nagy birtoktestekben gazdálkodást a kis farm-rendszer kiszorítsa, és így a nagyobb birtok is annyit hozzon aránylag, mint a kisebb, mert részletekben míveltetik. De míg ez nem létezik: a közép urbéri birtokok eladási árát adóalapul felvenni éppen nem lehet, különösen nálunk nem, hol a föld népének földjéhez nagy ragaszkodása az eladási eseteket ritkává teszi, — kit nélkülözni tudása, kevés szükségére arra nem gyakran kényszerítenek; az urbéri birtokok szinte mindegyik a faluhoz lehetőleg közel feksziknek, és végre — mi legfőbb — az urbéri birtokok adás-vevéseknél maga a földmívelő saját munkáját — mit a föld jövedelmeztetésére fordít — alig veszi számításba.

Bajorországban — hol értékcataster létezik — a föld középértékét igyekeztek kiszámítani, különböző minőségű, helyzetű és nagyságú birtokok eladási ára után, (bajr. Instruction von 29. November 1809) kizárták mindazon eladásokat, melyeknél személyes indokok folytak be az árba, és mégis annyi hiba és egyenlenségre mutatott e munkákat, hogy az egészet ki egyenlítése végett — az érdekelték hozzájárulásával részletes becslés által történtek a kiigazítások. Pedig Bajorország nem egy nagy centralizált állam; ott az elkövetett hiányokat és egyenlenségeket belátni s orvosolni könnyebb volt: holott Ausztriában az egyszer kimondott elv alkalmazhatni fogna minden következtetéssel, az annyira különböző országokban és vidékeken, minek hiányait orvosolni a központi hatalomnak — már távolságánál és összetett szerkezeténél fogva is alig lehetséges. Azon szempontból, hogy minél több legyen az értékcataster tétele, s így az „Ausztia” előszámítását, — hogy az összes földbirtok értéke 10,000 milliót haladja, beteljesítse: igen jó alap lenne a közép urbéri birtok felvétele; de hogy igazságos és aránylagos kulcs megalapítására alkalmas volna, azt tagadjuk.

Félünk tehát az új kulcsról, noha a jelenlegi elég egyenletlen, — mert nem tudjuk még mikénti alkalmazását. De félünk kell nekünk minden birtokosoknak minden oly változástól, mely már magában is a földbirtok adó emelését feltételezi, mert sok helyen terheinket is alig bírjuk. Demeg tartani is kell mindenütt a birtokosnak oly rendszertől, mely bizonytalanná teszi a földbirtok adó egyszerűségeit, s azonkívül 5 évről 5 évre lehető emelkedését, annál inkább, mert minden újabb 1 forint adó 20 frt tökének semmissé meg, és ez ellen a szegény birtokos nem védheti magát úgy, mint a töképénzes, ki oda viszi pénzét, hol a legbiztosabban és legkevesebb teher nélkül jövedelmez. És ezt vesztjük a nélkül, hogy a jelenlegi nem végiszáló pénzügyi — hitel- és kereskedési viszonyaink közt, — birtokaink gyors értéktelenségét szemlélve, — minden nagyobb jövedelmű befektetéstől, a rendelkezésünkre lehető csak uzsorás töké sorvasztó hatásától elrettenve, — egy biztosan megjavulható anyagi jólétnek nézhetnénk elébe.

De élénk ezen érzés leginkább a magyar koronához tartozó tartományokban, inkább mint az örökös tartományokban, mert itt az adó terhe egyezsere és hasonló mértékben nehezedett vállainkra, azon teher, mely a többi tartományokban századok óta megszokva volt; és alig mult el év, hol az adót az ország szinte minden vidéke növekedni nem tapasztalta volna, hol jövedelmi kiigazítások, hol pótlékok, vagy közöltségi és hadi pótlékok czíme alatt.

Véleményünk szerint célszerűbb és kevesebb költséget igénylő eljárás lenne a jövedelmi kiszámítások egyenlenségei kiigazítására szorítkozni egyedül. Ha már „Ausztia” kimondá, hogy célszerűbb a jöszágok eladási ára, vagy haszonbéri szerződés által határozni meg az adó alapot: engedje meg az állam, hogy minden megye és vidék különösen egy a ratificatio végett alakított hatóság előtt — mely egyenlő számu államtisztviselők és független — egy másik vidék birtokosai által választott — birtokosokból állana — tehetné meg reclamációját, hivatkozva az elmúlt tíz évi eladásokra és bételekre.

Ezen eljárás — midőn egyszerű a legkérőbb egyenlenségeket könnyen kiegyenlíthetők tenni, másrészt megóvná az összes birtokos osztályt azon, az egész munkálát folyama alatt támadandó igazolt érzéstől, melyet mindenben azon bizonytalanság szürend, vajjon ezen mutétel mennyi újabb terhet, és így mennyi értékvészítést hozand számára.

K. Fejérvár, dec. 28. 1859. — Igéretemhez hűen, bejöttem a dec. 17-kén történt kalendariumszabta országosvásárra, hogy fölcserelem a falusi csöndet a sokadalmi zajjal. Legeslegelőbb elvégeztem vásáromat, hogy aztán melodramai szemlélődésemet a vásári recitativ nyikorgós torokhangjai mellett háborítlan fülhegyintéssel végezhessem. — Néztem, néztem komoly orrfontorítással és zsörtölődő vásármű-közlönyes darabot,

melyben a cselekvényi főszerepet, a sátrak kortinái föl-lebentésével az „add meg a császárnak” féle csengés és suhogó anyagszármak szokott naivsággal játszóak. Minthogy pedig az opera egyik alfaja a történelmiekből származó komoly daljáték, nem csoda, hogy ilyenkor hírtégs gyorsasággal egy-egy nem annyira a hivatalos, mint a hivallal szerepét játszsa, azaz: játszottattak vele; minek vége a tragaediába csapott át a börtönfalai közt; szerencsére itten, meg nem nagy hallgatóság előtt. Mig ezeket s ilyeket, falun éppen nem vagy ritkán élvezhetők, kisérő szemem; azalatt érzelmem szívem párkányáról valóban lecsuszamlak, ha történetesen a viaszszobor csortető bábjai föl nem tartják. — Jerünk oda barátom! A kor követelte és a finom társalgóról elfogadott illedelem pályáján, mi is elmeleltünk, mert hiába nő oda van az erő az ember kebléből, hogy ilyesmivel az okosok s okatlan állatok is daczolhassanak; kivéve azokat a kaposztás szekér járnába fogott oláh okrokat, melyek a mozgó viaszszuszár látására egész sokadalomnak magentai ostromot futoltak. Tyű! a szuszár, mindig szuszárnak marad, még holtan is; nem csoda, ha a szegény párok megijedtek tőle, mikor az ő kiadásu zuáv is hősiességében vilóz hátfordítással védi magát előtte. Illo tehát megnezní ezeket a viaszifikált hősokeket, annál inkább, hogy tén, „horrendum quid magyar mutogattja... Nos, hogy tetszik? kérdi barátom: Bizony, sehogys sem. És pedig primo azért: hogy nem magyar a mutogató; azért e reményben elkészült rettenetes pirongatorium menyőkvét nem onthalom reá. Secundo azért, hogy ezek a nézők nem változnak viaszbabokká; s így megmaradván szívők kökemény táblája: nem véshetem rája az ilyesmi kritikán alulalló dolgok iránti gyűlöletet. Mert lám, azon esetben, ha viaszbabokká változnának, legalább képköre nyomhatnám azt a honfi szerelmem lángjától égő axiómát: semmit ilyenért, de mindent a szegény haza javáért... Panaszoltok: nincs pénzünk! és mégis a komédiás zacskója zizik? Nemde bukfezen néző barátom! annak a tánczó viaszbabnak halvány pillantását nem tudod megrázkodás nélkül kiállani; és hazudnak oktanul elfecselelt pénzét fölött először csöndes, azután villám ropogással kísért nézését égbekiáltó büns szenvedéssel tudod turni? Ez az első morális lecke. Következik a második.

Eszembe jutott, hogy még kalendariuma is volna szükségem, és pedig éppen a Girók utján. Jártam, keltem egész a csizmaszakadásig ezen a rettenetes nagy piacon; de sehol sem találtam a könyvárusokra. Itt kellene lenniök, ezen a szembeünlő szegleten, hol hajdanta oly jogosan monopolizálták azt a helyet. Szívem vágya már sustorgott a szellemi forrás után, annál is inkább, mivel nekem sok könnyre vala szükségem. — Végre valahára föllettem a mézeskalácsosok, rózsolisosok s ki tudja miféle sátrak hátuljában. Mindegy: legalább csezt értem... Megveszem a fentebb említett naplart. Először is hirtelen átnevezem gazdag tartalmat, s a hogy végig futoltam, azt a hibát találtam benne: hogy hát Girókuti uram, miért nem figyelmeztet a nemes vásárló publikumot arra: hogy K. Fejérvárt a sátoros pláneták után bujdosik az „Üstökös”? Meg van tehát az utolsó vásárom is, hogy annál nyugodtabban telegraphirozhassem tekintetemet az alkudozók zúgó csatája felé. Oh de ki tudja leírni a vásáris tények és eszmék ezernyi irányát! körültem lélekszágtató bus melódia-töredékek ostromolják a szöcsöket, mint e jeleni vásárnak csak nem egyedül szerencséseit, a mibe aztan egy-egy hang rezgi rá a „tessék”-et: a mire a hidegvérű rókaprémis bunda szép illedelmekkel a honoszlópa- és oszlopánéka kapaszodik. És ki tudja leírni a több sátoronk és házaik tartalmát kaposztást, feljelenek erre az ide-oda kalimbáló szánkákat. — Csit; még valaki meghallja.

Azonban, ha még sokáig áldogálok itt, mint egy tavaszi oltás reményében átütetett vadeseimet, a város közös bámulatára, megfogansom a piac közepén: oly annyira mely lyukat ástak lábaim a kellemesen lengedező szélről felhígított földben. Hej! bizony furcsa szelek is járnak e nap-ságos világban. Melegit, éget, olvaszt az a nyugati szél, pedig hát közelebb volna az az északi; de mit tehetünk, ha erre még az állat szőre is felborzol, míg annak zephir legyintésére föl közepén is reménycsirát hajt szét és növény. A déli is be-beköszönt rettenetes heterogen fuvalatával. És a keleti? mint ha nem is arról jöne föl a nap: oly lanyha, oly semmit ígérő a nemesebb növényzetre nézve. — Már régen mutatja a nyugati a széllőzsa, azért nehogy itt, növesztő melege alatt gyökeret verjenek lábaim: innét egyet sétálva — ama dombról végig nézem a földmívelnek veríték csöppein ujuló reményét, a föld legdrágább zöltségét, a gabnavetést. — Már ki hitte volna, hogy tavasz előtt ily szépen zöldel! éppen a kikelet egyik hirnöke: a pitypalatly hiányzik belőle! Hej pedig ennek láttára a szegény földésznek oly romboló harcok dukolnak keblében, hogy szíve fájdalommal felszálló párázatát épp oly mértékben löki ki kétségbeesett reménye halvány homlokára, mint a theas csupor forró tartalma a ő nedves gözét a fedőre. Bizony bizony úgy látszik, miszerint a politikai világ menetét követi a természet növényországja is: idő előtt virul, s idő előtt hervad. Milyen jó mégis, hogy gyökszálaiban hordozza az élet magvát, sejtjeitvel felvirulását a tavasz kellemosolyára.

Mig e lengő érzelmek bűbajos serege szőlőlugosként körülfulyá szívemet, azalatt gondolatom a vágak hurjain lelkesen verte lángdalát a leáldozó nap bucsúsgarínál, nem is észlelve arra, hogy egyedül állók e ponton! Szerencsémre azonban minél elhagyatottabb a hely, annál inkább meglegik a varjak károgo serege; s így akaratlanul is kikergettettem kérdőmult diplomatiá okoskodásom kerékvágásából; mi valóban önmegnyugtatómúra is szolgált, csak azért is, mivel könnyen diplomatikus levelezőnek keresztelhetne valaki. Már pedig ezt a becsületes nevet: dipl. levelező, egy negyedréit ív oldallapján 20-szor említett hiallani — mint közelebbről egyik udvarhelyi levelező ellen történt — valóban sok lenne. Még a figura repetitionis-nek is plusquam becsületére válnék; azért e nemben egyedüli példány is marad a szónoklatlan ez alakzatával foglalkozóknak.

Már elég is lenne újsági levélnek e vásárból merített vásári munka. Azonban bocsásson meg a tek. szerkesztő ur becses lapja kedves olvasóival egyetemben, ha még egy-két napi szemlélődéseim függelékét idecsatolom.

Mint buggó keresztény hová mennék jobb szívvel imádkozni, ha már itt vagyok, mint éppen a „székesegyházba, hol annyi honi hőseink porai nyugsznak? Itt tén a mindenható is

jobban meghallgat: hisz nekem úgy is annyi kérni valóm volna! El is mentem; s alig egy pár fohászt rebeghettem, midőn nem is gyaníva egy kedves ünnepélynek, mlt. Csiki Imre erzsébetvárosi esperes-plebanusnak, érdemei folytán kinevezett tiszteletbeli kanonoknak 21-kén történt beigtatási szertartásán leheték szerencsés jelenlehetni; kihez beigtató mlt. prepost ur szép latin beszédében többek közt ily formán szóla: a káptalan örmény, hogy ez elemozdítása által ő, és őbenne a legbuzgóbb örmény nemzet (pientissima natio armena) megtiszteltetett. E derék férfiú Erzsébetvárosának már hatodik plebanusa és ötödik, mint tiszteletbeli kanonok. Kívánjuk, hogy viselje egészségesen szép megtiszteltetését szerető nyájának, édes hazájának és egyházának örömére.

Érdekesnek láttam megvárni az említett első tanítói tanácskozányt. Mi 28-kán csakugyan meg is történt. Mint afféle parlagi embernek szokása hivatalanul is bebotorkázni, hol lármát hall, csupán azon okból, hogy lásson és halljon: úgy én is, ki éppen a vár nevezetéseit kétszemezem, miként állhattam volna meg, hogy e fülembé csapódó lármás vitaközlési zajt helyszínen ne élvezzem? — Szép engedelemkérés mellett be is álltam magamat, megbámulandó azt a praeceptor congressust, hol nem vére köszörülök fogukat; de az iskolásgyermek körül követendő legajánlatosabb és célszerűbbjuttatásmódster elsajátítása lényök essenciájának főfő törekvése. A csinos termet egy hosszan nyújtózkodó asztal teljes gravitással mérre keresztült, mellette az egész kerület tanítói személyzete, kettő hiányával. Az asztalfőn mélt. Kubácsék Ádám ur, jobbra a közelebb kinevezett akadémiai levelező Dr. Ötves Ágoston, mint a helybeli iskola világi felügyelője, balról a főgymn. igazgatója. A tanácskozányt esperes-kanonok ur nyitá meg, észt és szívet megragadó szép beszédével, tárgyalván a tanítói tanácskozány hasznát és szükségességét. Azután felolvastattak Györfi Iván és Domsa Péter helybeli főeleim tanítók dolgozatai, mint a kik a kitűzött themák fölött legdicséretesebben értekeztek; noha a többiek munkálatai is dicséretre méltattak. A felolvasást egy-két tárgynak mikénti kezelése, szóval mintá előadása követte. Tyű! az a kicsi tisztelendő atya, kitől azt a közölt sok jó hírt hallam, be úgyesen forgatta azokat a gyermekeket a kathechizmusból! Egy esztendőre valót előre megtanított velök egy félóra alatt. Istennemre! okvetlenül kell ajánlanom ezt az okos lármás mulatságot minden praeceptoroknak, mivel mai világban, oly szükséges az, mint a mindennapi kenyér. A sok üdvös eszmecsere után, melynek egyikét az itteni körülmények miatt az tévé: miként és mi módon lehetne rövid időn a nemmagyar ajkuakat magyar nyelvre tanítani, mely vitatásban, szóval az egész tanácskozányban az ez alkalommal megjelent főgymn. tanárok egy része is állásához megfelelőleg oly dicséretesen részt vett; a ritka jószívű kanonok ur gazdag asztalához ültet vendégeit, hol a sikeresen véghez ment tanácskozány fölött nyilvánuló közös jó kedv eredménye az leve: hogy 3 a r a n y tüzettét ki azon kerületi tanítónak, ki önszorgalma után, a jövő évi tanácskozányra legtöbb selymet producal. Egy pedig annak, kinek az elemi tanítás mezejéről, legjobb dolgozatát közlendik a „Tanodai Lapok”. Végre befejeződött egy, a kerületi tanítók részére alapítandó könyvtár vette igénybe a jelenlévők figyelmét. Minek azonnali megalapítására, a jelenlévők közül mindenki kivétel nélkül vagy pénz vagy könyvet ajánlott fel. — Ebed után elosztott a tanítói személyzet azon édes ohajjal: bárha többször tartanék számára ily üdvös tanácskozány. Én pedig megköszönve a fül és száj élvezetét, iromba léptekkel siettem a városra, mielőtt a nap lehanyatlanék. De az megelőzött. Letűnt fénytáncra a bércezek kékny kódében. Mentében oly reszketően égett elhaló sugara, hogy lelkeim csak sirni tudott vele! Még három nap: s vége ez évnék. — Eltűnik ez is a többi után, de:

„Ne sirj! ne sirj! vedd le kalapodat,
Imádkozz ma az oltár előtt;
Kérd és imádd az Istent, hogy adjon
E házra fényt és szép jövőt!!!

Írnák. —

Marosvásárhely, január 10. 1860. — A mily magasztos örömmel olvastuk a lapok hasábjain dicső Kazinczynek — méltán nemzeti ünnepé vált — századéves születése napjának, nemcsak a testvér két magyar hazában, hanem annak határain túl külföldön élő lelkes honfiaink által megünneplését: szintoly pirulva érezhetők magunkat, hogy M.-Vásárhelyt, a székei nemzet ezen, a nemzeti irodalmat és minden szépet lelkesen pártolni kész legnépesebb városában, ezen ünnep megülése mind eddig el maradt. Ezt azonban nem a nemzeti érzelmek hiányának, vagy hanyagságnak, hanem egyéb akadályozó körülményeknek tudhatni föl. Most pedig annál nagyobb örömmel sietünk közzé tenni: hogy e napokban az ismert lelkes honfi gróf Bethlen Farkas elnökelete alatt, több irodalmunkat hön pártoló honfiaink, egy e hó 19-kén este az Apolló teremben tartandó Kazinczy esztélynek életre házását meghatározták! Programja: kardal, szavalatok Mentovich ismert jeles költőknék ez alkalomra ígért költeményének, s más szépirodalmi műveknek elszavalása, zene, szótár, éneklés stb. s az esztély után egy barátságos vacsora. Ezen esztélyre mindenki, a többet-adás szíves elfogadása mellett 50 kr. belépti díj mellett meghívatik. A bejövendő összeg a Kazinczy emlékére van szánya. Jogos reményünk van ez esztély minden tekintetben jó sikere fölől, miről annak idejében tudatni önöket is el nem mulatjuk.

E mellett még egy kis más jellemű tudósítással is szolgálhatunk napi újdonságink közül: szeretném ugyan mint a csalágyon csak májusban énekel, — magam is — csak a szépet és jót írni városunkból, de van nekem egy 77 éves öreg atyám, a ki azt szokta mondani, hogy a jót és rosszat egyformán helyes tudni, az — első, hogy kövessük — az utolsót, hogy elkerülhessük, s ezen axiómánál fogva talán nem lesz felesleges megírni önöknék, hogy a „K Közlönyben” is említve volt hamis tallér, bankó és úgy nevezett picznák gépe a napokban egy kutya szaglási tehetsége által ugyancsak városunkban fölfedeztetett. — Egy polgárnak kertjében vala egy csomó hamis bankjeggyel, tallérral stb. bepakolva, maga a gép is egy börtartisnyába és így a földbe pár lábnyira beásva. A szimatoló be megérezte, lábaival kiást, s így most az illető törvényszék kezei közt van; a gyanus polgár K. J. nevével együtt elfogatott s most várja a nyomozást s az eredményét. — Sok szegény ember véres verejtéke lesz ezáltal megkimélve! E gyanus egyén-

nel még ha nem is egy szobában, de egy sorsban részesül még egy nagy ur, tehát mérszázas polgár, kinek a mostan már igazolt fuma, azon szép tulajdonát jegyezte volt rég meg, hogy szerette hitebe vásárolni, és aztán tartozásait eltagadni és elcsúszni. Közlebből egy előkelő földesurnak 900 pirttal adása levén, az erről szóló váltót kicserélés színe alatt kezébe vette, és széttépve tűzbe dobta. Az négy szem közt törtévé, azután annak létezését is eltagadta. Azonban az igazság, hanem siet is mindig, elcsokott érkezi, s így most is megérkezőn, kivilágított az aljas tett, s most minden szép vagyona dacára várja a talán több fölmerült tényei közt ennek is büntetését.

Most Isten velünk a viszontlátásig.

X Ujdonságok.

— Mlt. gróf Toldalagi Ferencz ur mint a n.-várad-brassói vasuti választmány elnöke tavalyi 376 szám alatt tudtára adja az alapítóknak, hogy miután miniszteri tanácsos Ghega Károly urnak a mult évi október és november havában Erdélyben tett vizsgálati körutjáról elnökileg azon kedvező eredmény közölte, hogy mind a tisztelt miniszteri tanácsos ur közvetlen nyilvánított véleménye, mind a kíséretében volt társulati megbízott t. Nemes J. ur jelentése szerint a n.-várad-kolozsvári térség a hirtel nehézségek dacára a pálya itteni átvitelére sem rendkívüli erőfeszítést sem tulzott költséget nem igényel, s így a társulat annak kiviteltére nézve méltó bizalommal lehet, hogy az ohajtott cél valósítását a pénz hiány ne gátolja, az újabb költségek fedezése végett felszólítja a választmány határozatából az alapítókat az alírt összeg kétszázötletjének az illető pénztárnokhoz leendő befizetésére.

— Gazd-egyelti titoknak Nagy János írja Brüsszelből, hogy Belgium egyik híres pomologia de Jonghe ur egy ujdongról nyert jeles körte fajtát gróf Mikó Imre erdélyi gazdasági-egyelt elnöke nevére keresztelte, s tisztelete jelölő Doyenne Mikó név alatt adta át a pomolog közönségnek. Nagyon lekötelezte a titkár ur, ha országunknak ezen gyümölcs faj honosítására alkalmat nyújtana.

— Dézsen a jövő kedden 17-én fog fényesen megtartani a Kazinczy-alapítvány javára rendezett táncvigalom.

— A marhavész ellen nincs orvosság. A csehországi helytartóság október 2-án közölte, hogy a marhavészről. Egyik közlebbiből ez olvasható: Eddigi tapasztalatok szerint minden eddigelő felmagasztalt marhavész-elleni gyógyszer közül egyetlen egy se bizonyult csak legkevésbé hatályosnak be. Nincs is e tekintetben se preservatív-gyógyszer, se olyan, mely egy beteg marhának felululását okozkólzni képes volna. Egy hatályos gyógyszer feltalálása célzó törekvések buzditása végett a kormányok már régebben nagy jutalomdíjakat tűztek ki, a hollandiai kormány 80,000 ft, az osztrák 30,000 ft, a porosz 1000 darab aranyat, a cseh nemz. gazd. egyelt 100 aranyat stb. a nélkül, hogy valakinek sikerült volna e díjakat elnyerni. A bécsi cs. k. gazdasági egyelt 4000 ft-on vette meg az ugynevezett Brükler-féle titkos gyögszert. E se ér semmit. Ennek fogva, a mely marha megbetegszik, azt gyógyítani nem hogy célszerű volna, de még káros, mivel az által csak a dögvész tovább-terjedése segítettik elő. — Jó ezt tudni, s a drága pénzt többé nem vesztegetni, holmi marhatáp-porokra, s többfélekre, a miket okolnyi butukkal hirdetnek az újságokban, melyeknek hirdetői rovatáért a szerkesztőség soha se felelős.

— Egy jan. 6-káról kelt császári rendelet megszünteti a polgári törvény és porrendtartásnak, a nemkeresztényeknek a törvények előtti tanuképesége tárgyabani megszorításait.

— Tóth Lőrinc magyar akadémiai pénztárnok jelentése szerint a Kazinczy-alapítványra már eddig 19,446 ft van befizetve. A „Magyar Sajtó”-ban pedig gróf Lázár Mór nyilatkozik, hogy Maros-Vásárhely közönsége, szép vidéke részvételével Kazinczy-estélyt rendez, melynek jövedelme a Kazinczy-család részére, vagy Széphalombi váltására lesz szánva. M.-Vásárhelyt a Kazinczy szobrára is aláírást nyitottak, s már is aránylag szép összeg van aláírva, sőt M.-Vásárhelyt Kazinczy-írói-pályajutalom, emlékalapítvány is lesz, „a dícsőülnek évenkénti halhatatlan érdemei hálás elismerésül.”

— Dr. Ballagi Mór, mint a „Prot. egyh. és isk. lap” felelős szerkesztője, lapja megjelenése elkészése ügyében kötelességének tartja jelenteni, hogy annak ez évi első száma a cs. k. rendőrség által lefoglaltatott.

— Az újból egy szép számú könyvküldeményt vettünk, melyet az olvasók figyelmébe ajánlhatunk. Debreczenben „Debreczeni Emlény” cím alatt egy almanach jelent meg, melynek tiszta jövedelme egy debreczeni állandó színház alapjára van szentelve. Az Emlény a szépirodalom köréből merített tárgyakat, beszéleteket, verseket, színművet sat. foglal magában, mint csinosan kiállított s élvezetes olvasmány ajánlható. Ára 1 ft. Másik érdekes új munka Goethe „Faust”-ja, mely Nagy István által van magyarra átvéve csinos nyelvezettel. Ily classikus művek átvételére hasznos az irodalomnak. Harmadik: Magyar-német és német-magyar vadász műszótár, szerkesztő Bérczi Károly. Ára 80 uj kr. Negyedik Zajzoni „Kor dalai”-nak alig egy évalatt harmadik kiadása. Mind-ezen irodalmi termékek méltán ajánlhatók az olvasó világ figyelmébe.

— Az „Idők tanuja” című egyetemes újság első öt számát vettük. A lap akkoraszerű mint a Magyar Sajtó, csak hogy 8-ad réthe van fogva, s gyébb betűkkel nyomva. Ára szintén annyi (évenként 16 frint vidékre). E lapnak már programja egy kis zajt csinált. A P. Naplót, M. Sajtót, Néplapotsat. kenyér-irigységgel is vádolják, hogy a programot bírálat alá vették. Ezen kenyéririgység lehetőségét nem látjuk az „Idők tanuja” eddigi számaiban igazolva. A Pesti Napló hasábjain erős és gyakorlott publicisták tolla szerepel; az „Idők tanuja” lehet jó encyclopediai lap, de mint politikai lap, az eddig látható erők mellett aligha foghat nagyobb ily lapjaink felett diadalmoskodhatni. Írói segély-egyelt cím alatt jó irányú cikksorozat kezd. De ohajjtuk, hogy ezen lap nagyon érzékeny ne legyen a politikai vélemények irányában. Az 5-ik számban egy déva-ványai levél közöltetik, melynek logikája igen furcsa. E levél elején a katolicismus ellenségeinek nevezetnek a la Gueronnière röpiratának méltányolói, vagyis kik azt hiszik, hogy a pápa főpapi hatalma nem a nagyobb vagy kisebb földterület feletti souve-

raini méltóságban, hanem az összes katolicusság feletti erkölcsi föhatalomban áll; de a levelező elfeledi az introductiót, s levele végén így ír: „nagyon csalódnak a kárörvendők (?) ha azt hiszik, hogy a katolicismus existenciája a pápa világi birtokához van kötve.” — Tehát ha levelező maga felteszi, hogy ezen vallásos föhatalom nincs a világi birtokhoz kötve, ugyan miért nevezi kárörvendőknek azokat, kik szintén csak azt hiszik? Különb a szerkesztő a hazafi, nemzetis és vallásturlemlés irány mellett nyilatkozik.

— Báthi Gábor fintaházi birtokos szőlőtermelési rendszeréről a gazd-egyelt érdemes titkára, lapunk egyik közlebbi számában emlékezett, a termelés minőségileg előnyeit kétség alá hozván; mire megjegyezzük, hogy Báthi ur bora személyes tudománsszerűt mindig emelkedetebb áron vásárolták mint a többi vidéki borok. Ezen hazánkfa szőlőtermelésének eredménye mesének mondható. Báthi Gábor szegény sorsu nemes ember, a forradalom előtt szerény hivatalokat viselve tisztességesen tartá fenn magát. A bekövetkezett változásokkal állásától elesett, s ősi birtoka, mi atyja után osztályrészt jutott, szinte csak azon 1200 ölnyi külőre szorított, kised belső telken kívül, melyen saját modoru szőlőművelését üzi. Mig e kis birtokot beplántálta s rendszerét kivihette, sok nélkülözést túrt; de vas kitartása, szilárd szorgalma által-odavite borgezdaságát, hogy abból beépítelt telkét, s tisztességesen föntartja családját. Egy iparos államban közbeesülés és érdemkereszték tüntetnek ki e férfiat, ki szinte a csodával határos uton mutatja meg mit tesz a földnek észszerű és szorgalmas művelése.

— Párisban Lamessene Juliette fiatal írónőnek egy röpirata, a melyben élesen nyilatkozik a pápa minden lehető világi uralkodó-fölsege ellen, lefoglaltatott.

— A Wanderernek írják Pestről: „Végre a sz. István társulat kebelében egy Magyarhonban népszerűtlen politika s a Religio szerkesztőjének elmozdítása miatt felmerült viszály teljesleg elenyészett. Ugyanis a társulat január 5-i ülésében az országprímásnak egy átirata olvastatott fel, melyben a társulat a fennemlített lap további kiadásának terhétől felmenti, hogy ennek egyház-politikai irányja, a társulatnak politikai kizáró irányával összeütközésbe ne jöjjön. Ezen intézkedés által a társulat nagy anyagi veszteségtől menekedett, mert a mult évben a Religio 4000 forint deficitet mutatott, bele nem számítva a szerkesztőnek 2,600 forintba menő fizetését. Bizonyítvány ez arra, — írja a Wand. — hogy egy clericalis lap mysticus irányja mily kevés rokonszenvet talál a magyar clerusnál. A mint ugyan ezen gyűlésről a P. N. tüzetesebb értesítést látjuk, ott kissé heves vitát folytat, kivált miután Palasthy hittanár azon eivét állítva fel, hogy a katolicus ember és az egyház között, még társulati téren is csak parancsszólás s feltétlen engedelmességgel lehet szó,“ indítványozza, hogy a társulat megbízottat küldjön Somogyi Károly urat (a Religio szerkesztőjét) megkérni, hogy igazgatói állomását vállalja ismét el, mire a megbízott közérteletű Úrményi József kamarás ur tolmácsolva, visszaautsítva a fennemlítettnek elfogott, Magyarországon nemothonos, s így szűk láthatáru „ultramontan” nézeteit, s kiemeli, hogy épp ellenkezőleg Somogyi úrtól lenne legméltányosabban megvárható, hogy e választmányt megkövesse azért, hogy igazgatói működését egy hó óta minden ok nélkül megszüntet. „Úrményi J. ó maga — írja a P. N. — hü tolmácsa volt a fiui mély tiszteletnek, melylyel a magyar katolicusok az egyház fejének hódolnak, de egyszersmind határozott szónoka a társulat socialis önállóságának is, melyet Palasthy ur hamis maximákból ferde állásba hozandott ha indítványa részvére talál. A jelen volt derék clerus azonban nem osztá e tulcsigázott s magára az (jelen nem lévő) illetőre nézve is kellemtelen követeléseket sat.

Nemzeti színház. — Szerdán január 11-én „A tündérúj-jak” a közlebbi szerep felosztással, azon különbséggel, hogy Menneville marqu nő szerepét most nem Pollakovicné, hanem Prielle Kornelia játszta. E különben általunk méltán dicsért darab igen hamar hozatott másodsor színe, miután Prielle K. és Pollakovicné szereplésében valamely kitűnő különbség nem volt. Mindkét nő e szerepet nagyon jól fogta fel s adta elő. Prielle jobb volt azon jelenetben, hol Berni asszonnyal találkozik, mig ott a bókot Pollakovicné carrioizotta; jobb ott, hol a kóntos elégetése miatt elájul. De azon momentumot, hol a divatszenvedélyes nő mondja Helennek „fojts meg, öl meg... vagy kívánj egy ezredet stb.” Pollakovicné sokkal élénkebben emelte volt ki. Follinusné, Paulay most is jól játsztak. Komáromi (Kerbriand) nehéz szerepét végig szépen adta, úgy látszik ez neki kedvenc szerepe lesz. — Szép közönség.

Csótörtéket 12-én „A fiatal keresztanya” 1 felvonásos vigjáték Scribától, utána „Tiszaháti libácska” 1 felv. vigj. Bajard után magyarosítva. Az elsőben Luigne szerepét Prielle K. megnyerő és mulattató élelenséggel s bájjal játszta, valamint az utóbbiban Agnest. Az elsőben Moreli szerepét Gyulay, Eduardot Paulay — az utóbbiban Zabfalvit Komáromy szépen játsztak — szép közönség előtt.

Kolozsvári piaciár. Január 12-kén 1860. — Bócsi mérője osztrák becsben. Tiszta búza 3 ft 71 kr. — Elegy búza 2 ft 69 kr. — Rozs 1 ft 68 kr. — Árpa 1 ft 26 kr. — Zab — ft 88 kr. — Törökbuza 1 ft 68 kr. — Pityóka ft — 70 kr. Marhahús fontja 10 kr uj pénzben.

Politikai hírek.

— Senki sem kételkedik többé, hogy a congressus el van napolva, és hogy a francia császár Thouvenel kinevezése által, — kit északnémet lapok „osztrák-ellenesnek” jelölnek, — nyilván valóvá tette azon célját, miszerint Olaszországra vonatkozó tervét ismét folytatni fogja, a hol azt Villafrañcában félbehagyta vala. Savoyának Franciaországba leendő bekebelezése szolgálna kaputólul Piemontnak nagyobbításáért s egyszersmind első lépésül „a természeti határok” helyreállítására. Szárdinia szigetét pedig az angol kapná. Lord Cowley londoni utasának célja, Angolországban ezen tervbe való beegyezését megnyerni. Mily komolysággal vette fel újból III. Napoleon a kérdést, világosan mutatják ime tények is:

Vaillant tábornok, az olaszthon foglalt sereg főparancsnoka, vissza lön hiva s utódaul Mac Mahon tbb kinevezve, a ki sokkal inkább harcziás erényei mint igazgatási

ügyessége által jeleskedik. Fregátszázados de Russelhez páranas van küldve, hogy a bissiniakiküldetését szakassza félbe, hihetőleg Anglia iránti tekintetből. stb.

A közel jövő fontos eseményei minden nap nagyobbódó árnyat vetnek. Egy porosz lap párisi levelezője szerint több jó hiteli vendégek, kik Fontainebleauból visszatértek, a császártól azon biztosítást nyerték, hogy a pápa világi hatalmának korlátozása a francia program életpontja, és hogy attól eltérni nem lehet, „akár kerül a congressusra a sor akár nem.” Egy körülmény van főleg, mely a mellett látszik szólni, hogy a congressus, vagy csak a pápai ügy szabad megvitatásának feltétele alatt, vagy sehogysem jön létre, — s e körülmény abban áll: hogy minden, a pápának világi hatalma sérthetlensége felől netán adandó írásbeli biztosítás Angliát a congressustól távol fogná tartani. A császárnak nagyon érdekében áll a whig miniszterium megmaradása, s miután Palmerston lord állását Párisban még a mostani viszonyok közt is meglehetősen fenyegetettnék látják, teh t a francia kormány, egy Ausztia felé való új kanyarodással azt még inkább meg fogná rendíteni. „Ha a congressus — így végzi a tudósító — mindezek mellett mégis létre jön, akkor az, miután az illetők már annyira mentek, hogy sz. Péter örökségéhez is hozzányuljanak, nem fog csupán az olasz ügy tárgyalásánál megállapodni.”

Goyon tábornok, a római francia helyőrség főparancsnoka, haza lön hiva, mit egyenes összeköttetésbe hoznak a római francia helyőrség visszahívásának szándékával. Ilyféle szándék előleges kitüntetésé csak szelid ujjmutatás akar lenni, hogy a francia kormány e lépésre is képes, de melyet mint állítják, csak a végső esetben fogna foganatosítani, mely végső eset azonban éppen oly kevésbé lehet a pápai mint a francia kormány érdekében.

— A „Constitutionnel” a közvélemény megnyugtató s felvilágosító végett egy cikksorozatát kezdett meg ily név alatt: „Levele egy katolicus lapirónak az orleansi püspök ö milgához.” E „katolicus lapiró” — ki egyébiránt maga a híres röpirat szerzője is lehet — Moquard vagy Lagueronniere, vagy a mint írják mindkettő — előre kijelenti: „mivel az orleansi püspök ismét egyszer szükségesnek találta a szöszékről lelépni s küzdelmeink közé vegyülni, ezért legyen szabad nekünk is a keztyűt felvenni; ő mély tisztelettel viseltetik a püspök iránt, s csak a journalistával fog vitába ereszkedni. A „katolicus lapiró” taktikája abban áll, hogy a francia röpirat szemlében szintoly éleselműleg igyekszik mindent fejérre mosni, mit a püspök feketének nevezett.

A „kath. journalist” leveleiben figyelemre méltó azon hely a hol ő sajnálatát fejezi ki, hogy a „pápa és a congressus” című röpiratszerzője nem ment annyira, a meunyre mehetett volna, s nem mondja ki világosan, hogy történnék akármi, még magát Romátse erőszakolhatná Európa.

Párisban a börze nem kezdi magát jól érezni. Nem fázik, mégis reszket. Már csak a császár újvi szavainak határozatlan sága nem igen tetszett; azt kérdik egymástól: miért beszélt a császár a béke helyreállításáról? nem azt jelenti-e ez, hogy II. Napoleon nézete szerint a béke nem látszik végleg elé/t-nek? különösen hatott a „Times”-nek egy újabb cikkike, mely szerint a dolgok állása oly szint öltött hogy a congressus egybe sem fog gyülni stb.

— Rómában „a pápa és a congressus” című röpiratnak természetesen a legnagyobb elkeseredést kelle hivatalos körökben előidézni. A dec. 28-án tartott bíborok-k-tanácsban a pápa rajzolván a helyzet mivoltát, következők mentek végzésbe: 1) Felfüggesztése Antonelli bíbornok Párisba menetelének mindaddig, míg az egyháznak világi jogait bármily congressusi tanácskozásoknak alapkövéül el nem ismerik; 2) tüss-tenti szaporítása s kifejtése a pápai hadseregnek az egyház állam épségének oltalmazása végett; 3) ünnepélyes nyilatkozat a kibocsátása az ismeretes röpirat kárhözátására. Az utolsó végzés következtében dec. 30-án következő jegyzék jelent meg a „Giornale di Roma”-nak, mely hivatalos tiltakozványul tekinthető:

„Legujabban egy Párisban Didot-nál nyomtatott s „a pápa és a congressus” című névtelen röpirat jelent meg. Ezen röpirat valódi hódolatnyilvánítás a forradalom irányában, álnokul vetett tör ama győngye szemlékre nézve, kik nem birnak alapos itélőtehetséggel arra, hogy az abban rejtett mérget fölismerehessék, s fájdalom tárgya minden jó katolicusra nézve. Az ezen írásban foglalt védek ama tévelyek és sértések ismétlése, melyek a szentszék ellen oly gyakran hányattak s oly sokszor czáfoltattak meg diadalmasan; bármily macacsul támogatást legyen azokat az igazságot tagadók. Ha netalan az lett volna a röpirat szerzőjének célja, hogy elérítse azt, kit oly nagy esapásokkal fenyegetnek, ezen szerző bizonyos lehet a felől, hogy annak, kinek részén van a jog, ki egészen a jogossággal szilárd tántoríthatatlan alapjaira támaszkodik, s különösen ki a királyok királyának oltalma által támogatattik, bizonyosan nincs mit felnie az emberek halálól.”

Igy állnak szemközt egymással a pápa s a „legkeresztényebb királyok” utóda, a francia császár — fölére azután, hogy a villafrancái előzékek, melyek a pápát a confederatio elnökévé szánták, az olasz kérdés megoldásának alapjait letévék, — s alig másfél hó múlva, miután ama kérdést a zürichi béke egy európai congressus által leendő barátságos eldöntése megérietnek látszók! s ha ily rövid idő alatt annyi csatolás szétfoszlott: még rendiőbb hatás lehet azon tökéletes szerepváltozás, melyet az események folyása e nagyszerű dráma két főszemélyére rákönyserített. Az a férfi, ki mindjárt elnöki székre jutása után hadiesapatokat küld a pápa tekintélyének Rómában visszaállítására végett; ki az államcsíny után első gondjál ismeré, a francia clerust magához kötni s a párisi Pantheon ismét sz. Genoveva egyházává alakítaná át, még mielőtt időt vett volna magának, új alkotmányt dolgozni ki Franciaország számára: a szentszék világi hatalma elleni küzelemben magára vette a vezérseget s vihart idézett elő, mely hangos viszhangot keltett a világ minden katolicus országában — oly vihart, a melynek kitörését saját országában csak a legszigorubb kényszer-eszközökkel bírja lefojtani. Az a férfi, ki véres utcaharczban előbb a római, aztán a francia köztársaságot eltiprta, az egyháznak vetette oda a keztyűt, hogy a romagnaiakat a pápai hatalom alól felszabadítsa. Hozzá, ki még nem oly rég czélpontja vala az Orsini gránátjainak, ujjongának most Bologna honfiai; s ellenfele azon Pio Nono, kinek pápai trónra emeltetése tizen-

két év előtti jeladás vala az egész felszígen az olasz mozgalmak megkezdésére az olaszok legolaszabbjaitól szertelen örömmel jön tudveze.

Mennyire változnak az idők s ezekkel együtt az emberek! A szent atya mint tudjuk csak hamar fájdalommal lón felriasztva azon jóakaratu reformtörvényeiből, melyeknél fogva a pápai politika hagyományait az ujkor kívánalmával s különösen Olaszország nemzeti ujászulésével egyeztetni óhajotta vala. Katholikus hatalmak s főleg a francziák fegyvereivel lehetett ismét trónjára visszahelyezkednie. Azonban nem nehéz márazon korban rámutatni első nyomaira az egyházi államot illető napoleoni politikanak, mint ez ma nyilvánult. „A franczia köztársaság — írta a herceg-elnök aug. 18-án hadsegédének, Ney alezredesnek — hadsereget küldött Rómába, nem az olasz szabadság elfojtása, sőt annak szabályozása végett, hogy azt tulajdonságait megővje, s szilárd alapot adjon annak azon fejedelem visszahelyezése által, a ki először állott merészen minden hasznos javításoknak élére. Mondja meg ön Rostolan tábornoknak az én nevében, ne engedje meg, hogy a tricolor árnyában oly dolgok menjenek véghez, melyek beavatkozásunk jellegét megmészíthatnák. Éna pápa világi hatalmának helyreállítását ezekben foglalom össze: Általános bünbocsánat, világiásítása a közigazgatásnak, Napoleon törvénykönyve és szabadelvű kormányzás. Midőn hadseregeink Európán átvonultak, mindenütt a hűbéri visszaélések lerombolását s a szabadság csíráit hagyták nyomukban; senki se mondja, hogy a franczia sereg 1849-ben képes lehetett más szellemben működni s más eredményeket előidézni. — Ez program volt, nem csupán muló szívomledezés. Az idő teljességében jelenleg a császár megakarja mutatni a világnak, hogy az elnök szavait nem felelte el.

— Victor Emanuel, kinek erőnei közé éppen nem tartozik a hallgatagság, újévkor több személyek előtt úgy nyilatkozott volna, hogy a politikai láthatár most is oly borús mint volt ez idő tájt a lefolyt évben, s hogy egy új háboru iránti valószínűség az utóbbi időben tetemesen növekedett. A hadikésületeket azért erőlyesen folytatják is. A „Lombardia“ szerint a szárd hadügyminiszternek terve, egy 100,000 fős hadsereg vázát képezni. Fanti tábornok szintén azon dolgozik, hogy a tavaszon 50,000 fős sereggel mehessen harczba. Általánosb érdekű tudósítás még a piemonti fővárosból, miszerint Florenczben Cavour gróf tiszteletére az újév napján rendezett diszlikomán több külföldi diplomata volt jelen, s köztük az orosz követ poharat emelt Cavour-ra.

Az új hitelesítési mozgalom az olasz földön valóán lát-szik. Viale Prela bíbornok-érsek Bolognában egy páztorlevelet bocsátott ki, melyben a meggyébeli híveket inti, vigyázzanak, nehogy kísértetekbe essenek, a melyek most mindenfelől tötetnek az egyház egységétől való elszakasztásra. Inti továbbá az erkölcstelen könyvektől is.

— Berlin, jan. 4. Hiteles tudósítás szerint a parterüsi-tés végetti parti államok konferenciája, melyre nézve Poroszország részéről dec. 14-én küldettek szét a meghívások, f. hó 9-én fog megnyitni Berlinben.

Ily czim alatt: „Francziaország legközelebbi harcza Poroszország ellen lesz.“ Berlinben egy nagy figyelmet gerjesztő rőpirat jelent meg.

A „Dresdner Journal“ jan. 5-én jelenti, hogy Goresakoff herczegnek Párisba utazása határozatlan időre elhalasztott.

Ujabbak. — Általános vélemény már, hogy a congressus létrejövése kérdésessé vált — s ezt a franczia magas körökben, az „Ind. belge“ tudósítói szerint, nemcsak nem fájlatják, sőt azt némi meglepéddel látják. Egész nyíltsággal vallják be ott azon nézetet, hogy az olasz ügy mindenekelőtt diplomatiailag fog rendezetni. E czélból rándult Londonba mint tudjuk Cowley lord, hogy az új napoleoni tervnek megnyerje Angolszörzöt. Sikerülend-e két nyugati hatalomnak e részbeni kiegyezése: ez a jelenkor legfontosabb kérdése. Ha a brit sajtó legkiválóbb szavaira figyelünk, nem tagadható, miszerint L. Napoleonnak nagy nehézségeket kell legyőznie, hogy az angol kabinetet véd- és dacszövetségbe vonhassa. A „Times“ szintúgy mint a „Morn. Post“ nem akarnek semmi külön szerződés általi lekötöztetést, melynél fogva majd Angliának nyugton kellene elnéznie, ha netán franczia frigyesöknek tetszenek hadsereget a Rajna felé indítani, vagy kelet felosztására szövetkezni; azt csakugyan kíváncsnak tartják, hogy Anglia Francziaországgal egyesülten működjek oly czélból, hogy semmi idegen beavatkozás ne történhessék Olaszországban.

Egyébiránt Párisba mint hírlik már meglehetősen kedvező tudósítások érkeztek a két kormány közti egyezkedés felől; de minthogy a franczia császár — mint az „Ind. belge“ hiteles kútfőből tudja — a keleti válság közelgését látja, s ezen okból is határozta volna el magát az olasz ügynek congressuson kívüli gyors megoldására; nem csoda, hogy L. Cowley tárgyalásai hosszabbra nyulnak, mint eleinte vártak volna.

A „Moniteur de l'armée“ egy császári rendeletet közöl, mely szerint „a franczia hadsereg elbocsátott önkényesei ismét fölvetethetnek.“ Ezen rendszabály, valamint az, hogy a franczia kormány a hadseregek új szerveztelen dolgozik, mely annak nagyobb mozgékonyaságot kölcsönzend, csak igazolhatja egy bécsi levelező nézetét, mely szerint azon percztől fogva, midőn Thouvenel a külügyi tárczát átveszi, „a tuillierák kabinete határozottan háboru kabinetévé válik“, és egy berlini levelezőnek ezen fölkiáltását: „az adriai tengerig kitűzött császári program még nincs ad acta téve!“ — Ily törekvéseknek hatása aztán az, hogy hírszerint már is egy orosz, porosz és ausztriai liga lenne alakulóban mint ellensúly a nyugatról fenyegető nyomás ellenében.

A nyugati hatalmak egyezkedésének hol örülhetnének inkább mint Turinban, szentül híven, hogy Walewski lelépte által a két kormány kiegyezése a brit ohajok alapján már csaknem bizonyossá lett; ez erős hitnek tulajdonítandó kétségkűl a piemonti kormánynak önállóbb eljárása is. A „Patrie“ szerint t. i. Piemont kijelentette volna, mikép a német önkényteseknek a pápai seregbe besoroztatását a be nem avatkozási elv megsértésének tekintti, s ha e besorozások tovább is folynának, kénytelen lesz a legatiónkba szárd csapatokat küldeni. Turinban általában már nem sokat biznak a congressus létrejövésében; s bárha ennek elmaradásából még nem következett a háboru, mégis nem feledkeznek meg ezen esetlegről sem, mi világosan kitünik abból, hogy nemcsak több fontosabb ügytelepek felállításán működnek, hanem egyszersmind Alessandria és Casale várak élelmezésére is kiterjedt parancsokat osztottak.

— Garibaldi újból felszólit minden hazáját szerető olaszt a millió puská aláírásában való részvételre. „Ha — ügymond — Olaszország egy millió löfegyverrel nem lesz képes a külfölddel szemközt egy millió katonát felfegyverezni, úgy kétségbe kell esni maga az emberiség iránt. Olaszország fegyverkezze, s szabaddá leszesz. Turin, jan. 4. Garibaldi József.“

Mint Milanóból jan. 6-án távirják: Garibaldi, ki oda érkezett, hírszerint a lombardiai nemzetörség főfelügyelővé nevezetett ki. — Jan. 3-s 4-ke közti éjjel a mantuai, velenzei és piacenzai futók megátámadtak s kiraboltattak.

Florenczről jan. 4-én távirják: Hírszerint Buoncompagni palotájában Orsini-fele bombák pattantak szét. Ez alkalomból több befogatások törtettek. Köztársasági irányok miatt is több személyek 6 havi fogságra ítéltettek.

Róma és Nápoly megegyeztek abban, hogy a létrejöhethető congressuson tiltakozzanak ennek az olasz ügyek s különösen Közép-Olaszország rendezése iránti illetékessége ellen; a két Sicilia királyi csak is oly feltétel alatt venne részt a congressusban, hogy a szerződések kivételét, azaz, a törvényszerű fejedelmek visszahelyezését követelje, szükség esetén kezébe vegye. A nápolyi kabinettancsban Filangieri tük kimondta, miszerint az egyetlen hatós és komoly eszköz e végre, a hadseregek 140,000 főre emelése. A nápolyi kormány már is újabb katonaaállítás s négy vadász-zászlóalj képzését elrendelte.

Brüsselből jan. 4-én távirják: A belga király újév napján a senatusnak azt válaszolta volna, miszerint: „a politikai helyzet igen súlyos.“

Londonból jan. 9-én távirják: „A „Morning-Post“ tudni akarja, miszerint a pápa ő szentsége levelet intézett Napoleon császárhoz, melyben a congressusban megjelenésének feltételeül azt követeli, hogy a pápai terület az 1815-ki szerződések szerint collective ismertessék el. Napoleon ebbe nem egyezett.“

Páris, jan. 11. A „Moniteur“ közli Napoleon császárnak dec. 31-ről kelt válaszát a pápa ő szentsége levelére. A császári irat tanácsul adja a pápának, mondjon le a fölkelésben levő Romagnáról Európa nyugalmának érdekében, s biztosítsa magának az egyházi államot a congressus által.

Urbéri kárpótlás-tőke utalványozás.

A kolozsvári cs. k. mtsznel Fekete Lajos és Lászlónak, még idősb Winkler Janos birtokos társaknak nagy lupsai és száza vincei b. u. 43,293 ft. T. 6357 f. kh. utalványoztatott. Bjn. febr. 25. Tn. april 13.

A dézsi cs. k. mtsznel Fekete Lászlónak saját-udvarhelyi, priszlepi, luskai, magyar-nemgyei, oláh-némethi, johati, kocsi, magosmári, virágosberki, csépáni, vorlyaszai birt. után 17,914 f. T. 9537 ft. kh. s ugyanannak batoni b. u. 1676 ft. T. 491 ft. kh. utalványoztatott. Bjn. febr. 19. Tn. apr. 19.

Bécsi Bőrsz. Jan. 11-kén: Nemzeti kölcsön 79.10. pft. — Metalliques 5 pcentes 72.10. Urbéri papírok: magyar 72.75. erdélyi 70. — Bankrészvény 873. Korona 17.40. Cs. k. arany 6.01. Ezüst 26.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DANIEL.

MAGANHIRDETESEK.

(833)

Hirdetés.

A cs. kir. lotto-jövedéki igazgatóság, az ő cs. kir. apostoli Felsége által közhásznu czélokra szánt nagy pénz-lotteriák sorában, nem sokára immár az ötödiket nyitja meg. Ezen ötödik nagy pénz-lotteria jövedelme, melynek megmészíthatlanul és visszavonhatlanul 1860 május 12-én történendő egyetlen egy húzásánál mindenik sorsjegy valamennyi nye reményekre játszik. — Ő cs. kir. apostoli Felségének legkegyelmesebb határozatahoz képest, egyik felében a stájerországi, karantáni és krajnai elmebeteg számara fölállítandó országos tébolyda építésére és a klagenfurti süketnémák-intézetének fölsegelésére, másik felében pedig a Pöstyénben fölállítandó katonai fordóház építésére fog fordítottatni.

A játék föltételeit s ezen lotteria előnyeit a nem sokára közzéteendő játékterv taralmazandja. Ezen lotteriaiával négyezer ötszáz harmincz nyeremények vannak egybekapcsolva, melyeknek

egyetemese összege **300,000** frtra rug.

Azon élénk részvét, melyre az ő cs. k. apostoli Felsége által emberszerető és jótékony czélzattól rendelt ilyen nagy pénz-lotteriák minden koronaországok lakosainál találtak, az általuk elért fényes eredmények, s azon fölülte jótékony czélok, melyekre ezen ötödik lotteria jövedelme van szánva, végre azon nagy előnyök, melyek a játékterv által a lotterianban résztvevőknek nyujtának, a cs. k. lotto-jövedéki igazgatóságban azon biztos reményt ébresztik, hogy ezen ötödik jótékony vállalat meglepő részvételt fog találni, s általa ő cs. kir. apostoli Felségének legkegyelmesebb czélzata örömdetes módon elő fog segíteni.

A tébolyodott s a hallástól megfosztott és szavavesztett fölülte szerencsétlen embertársainkról, nemkülönben a sebek és betegségek által felebaráti segélyre szorult vitéz harcosokról való gondoskodás, fölülte nemoz és a lakosság minél nagyobb részvétét megérdemlő czél, s az ezen lotterianban részvét által mindenki a senyvedő emberiség rányában érdemeit szerez magának.

A sorsjegyek árulása a nagy falragaszok közzétételével egyideüleg fog kezdődni.

A cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság.

Bécsben, dec. 20-án, 1858.

Bárá Spaun József s. k.

cs. k. udvari tanácsos és lotto-igazgató.

Schrank Frigyes s. k.

cs. k. kormánytanácsos és lotto-igazgató segéd.

(831)

(3—3)

Prohátzky és társa Szöcsök Londonból.

Mély tisztelettel jelenik a nagy érdemű közönségnek, hogy egyik társok a tavasz beálltával a társaságból kilépik, és az egész Szöcs özület **Prohátzky Janos** egyedül saját neve és felelőssége alatt még kiterjedtebb mértékben és dúsabb raktárral ellátva fogja Kolozsvárt folytatni és az eddig látott országos vásárokat, úgy mint: Tordát, N.-Enyedet, K.-Fejérvárt, M.-Vásárhelyt és Beszterczét ezulán is dúsán fölsszere t raktárával folytonosan látogatni fogja, s ajánlja válogatott minden névvel nevezendő prémés áruait a legutányosabb ár s pontos szolgálattal mellett.

Kelt Kolozsvárt, december 28-án, 1859.

Prohátzky Janos,
szöcskemester Londonból.

(843)

(2—2)

Ajánlkozás.

Alólírt a t. cz. birtokos urakkal tudatja, miszerint az urbéri kárpótlás dolgába száz conv. forinttól számítandó tizenöt conv. krajczár jutalomért a fináncz directionál a kárpótlási töké, és kamatoknak, a küldendő törvényes felhatalmazások mellett leendő kirendelésére a szükséges lépéseket megteszi, s a kirendelt tökéket és kamatokat a hová kívántatik a diligencia által pontosan elküldi.

Az alólírtóhoz czímzett bérmentes levelek Nagy-Szebenbe a nagy piacon lévő 326. számú házhoz utasítandók.

Kovács Lőrintz.

adószámító a Szebenbe székelő fő fináncz directionnak adó száltya mellett.

(842)

(2—3)

Haszonbéri hirdetmény.

Iktári gróf Bethlen Domokos ur bögzői jó szága helyben lévő (terjedelmes szántókkal, kaszálókkal, a hűküllő vizen lévő négykövű lisztelő malommal, s ezen fő jószághoz tartozó több helységekben lévő birtokrészekkel, és fogadóval. jövő mártius hóban több évekre haszonbérbe adandó. —

Ugyan gróf Bethlen Domokos ur Csik-Székbén Szent Király, Csátoszeg, és Szent-Simon helységekben lévő birtokai, szántókkal, kaszálókkal, és az Ott vizen lévő négykövű lisztelő malommal együtt, jövő április haván kezdve több évekre haszonbérbe adandó. Mindkét haszonbérlet iránt utasítást adnak Sz.-Udvarhelyen Sándor Ignác, M.-Vásárhelyt Jakab János ügyvéd urak.

(840)

(3—3)

Legelő kiadás.

Gróf Pejacevich Márk ur m.-szilvási jószágában egy hodj a folyó évre legelőnek kiadó. Értekezhetni Kolozsvárt, Múzeum-utca, 347 sz. alatt, Pemeter Károly jószág-igazgatónál.

(846)

(1—3)

A kolozsvári kivált. kereskedői társulat tanodájában a két elemi osztály tanítójának állomása megürült. — Az alkalmazandó a földrajzból, a szám- és magyar- s németnyelvtan- s helyesírásból minden ünnepe- és vasár napon délutáni 2 órától 5-ig köteles órákat adni. Évi fizetése 157 ft 50 kr új pénzben. A ki vállalkozni hajlandó, minden ajánlatosságát tanusítható bizonyítványait mutassa be tanodai felügyelő Ákontz János urnál — aká a belmonostor-utcai szögleten levő kereskedésében, akár külső-monostor-utcai saját házában.

(841)

(2—3)

Hirdetés.

Az óvári kis-piacon levő 252-dik számú telek örökáron eladó. Értekezhetni ott helyben.

(844)

(2—3)

Eladó zongora.

Egy legújabb alaku hét oktavás díofa zongora eladó. Bővebben értekezhetni a Tudakozó-intézetbe.

(811)

(4—4)

Az egész ausztriai birodalomban közkedvezőleg elismert

ANGOL-PATENT-KÖSZVÉNY-GYOLCS,

minden köszvényes, és rheumatikus szenvedés ellen, és mint első s legbiztosabb védszer görcs, orban z, tagdagánat és oldalszúrás esetében.

Fris és legjobb minőségben kapható:

Kolozsvárt: Wolff János gyógyszerárában. Brassóban: Jekelius Ferd. „

Miskolcon: Spuller Jos. Ant. „

Debreczenben: Gasner Pál kereskedésében. Aradon: Probst F. L. „

N.-Szebenben: Schneider F. I. „

Temesvárott: Kraul János kereskedésében. E szer, használati utasításba becsomagolva 1 pforintért kapható, idült bajok esetére a kérszeresen erős 2 pforintért.

A mai számunkhoz mellékletül van csatolva a „TÖRTÉNELMI ARCKÉPCSARNOK“ előfizetési íve.